

Petr SMRŽ

Četnictvo a jeho činnost na Českobudějovicku v době první Československé republiky, se zvláštním zřetelem k četnické stanici Borovany (1919–1939)

Bakalářská práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, Filosofická fakulta, Jihočeská universita, České Budějovice 2023, 109 stran textu, 5 stran obrazových příloh.

Jako téma svého kvalifikačního spisu si kolega Petr Smrž zvolil problematiku prvorepublikového československého četnictva, resp. jeho působení na Českobudějovicku s konkrétním zaměřením na borovanskou četnickou stanici. Prvotním impulsem k sepsání práce se autorovi stal jak jeho „zájem o vojenskou historii včetně historie bezpečnostních složek“ (Úvod, s. 9), tak i jeho bádání v (torzovitě) dochovaných písemnostech fondů četnických stanic ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích. Vlastní zaměření výzkumu na působení borovanských četníků ve třicátých letech 20. století se stalo logickým důsledkem relativně dobře dochovaného fondu *Četnická stanice Borovany 1915–1945* a publikovaných pamětí borovanského vrchního strážmistra Václava Šrola. Vedle těchto pramenů¹ Petr Smrž využil rovněž tištěné *Kalendáře četnictva* ze třicátých let 20. století (dostupné na internetu) a v neposlední řadě pracoval i s relevantní – byť nečetnou – literaturou, mezi níž však nechybí žádná podstatná práce k tématu; autor též vhodně využil některé internetové zdroje.

Kolega Smrž si svou bakalářskou práci logicky rozdělil do čtyř výkladových kapitol, *Úvodu* a *Závěru*, dále je práce doplněna o nezbytný soupis použitých pramenů a literatury, nechybí zde ani oddíl zkratek či pět obrazových příloh. Celou práci uvozuje kusý (*de facto* jednostránkový) *Úvod* stručně informující pouze o volbě tématu a struktuře práce. Citelně zde postrádám především (a to i v dalších částech bakalářského spisu) jakoukoli bližší informaci či hodnocení použité literatury, o níž bez výjimky autor opírá cca dvě třetiny předloženého textu. Naproti tomu charakteristiku prostudovaných pramenů autor uvádí později na několika místech svého spisu (s. 70–72, 74–75 a 83–85).

První, a nejdelší, kapitola kvalifikačního spisu kolegy Smrže (s. 11–65) je zpracována na základě především tří základních „četnických“ syntéz, jejichž autory jsou Michal Dlouhý, Radek Galaš a Pavel Macek spolu s Lubomírem Uhlířem. Vnitřně je kapitola členěna do cca čtyř desítek podkapitol tvořených začasť jen jedním odstavcem, což působí poněkud rušivě;

¹ Jedná se především o dvě *Staniční služební knihy* z let 1935–1939 a 1939–1942 a dva *Podací protokoly důvěrné* z let 1931–1934 a 1939–1945; dále též kolega pracoval s editovanými paměťmi Václava Šrola a některými dalšími dokumenty týkajícími se četnické kariéry V. Šrola, které jsou vloženy do kartonu s dochovanými úředními knihami.

dojem jakéhosi „přehledového katalogu“ posiluje rovněž autorova snaha o vyčerpávající výčet všech ustanovení, předpisů, práv, povinností, orgánů, útvarů, činností atd. prvorepublikového četnictva, přičemž vztah řady z nich k hlavnímu předmětu práce (tj. Četnická stanice v Borovanech ve třicátých letech 20. století) je velmi volný. Je zřejmé, že zde autor usiloval jak o naplnění jednoho z cílů bakalářského spisu (tj. podat základní informace o československém četnictvu – viz zadání), tak i vlastní hlubší proniknutí do studované problematiky, ale přesto se nemohu zbavit dojmu, že méně by jistě bylo více (nehledě na místy problematickou závislost na dané literatuře).

Další, na rozdíl od první kapitoly, nedlouhý oddíl Smržova spisu (s. 66–69) podává nejprve na základě *Kalendářů četnictva* z let 1931–1938 stručný přehled o organizační struktuře četnictva na Českobudějovicku včetně personálního obsazení borovanské četnické stanice (v uvedených letech se zde vystřídal celkem pět četníků), a následně (opět na základě literatury) předkládá celkovou krátkou charakteristiku města Borovany.

Poslední výkladová kapitola spisu kolegy Smrže (s. 70–102) je založena na analýze zvolených pramenů z fondu *Četnická stanice Borovany*, tj. dvou staničních služebních knih z let 1935–1942 a dvou podacích protokolů z let 1931–1934 a 1939–1945. Autor zde blíže popisuje zvolené prameny, dále předkládá popis rajonu borovanské četnické stanice a celkový přehled činnosti jejího osazenstva včetně komunikace s nadřízenými četnickými složkami či dalšími institucemi ve třicátých letech 20. století. V případě aktivit borovanských četníků se však Petr Smrž omezil pouze na jejich rozdělení do 12 skupin (v praxi se někdy překrývajících) a ilustrativní výběr některých zajímavých případů, což je škoda. Jistě by nebylo od věci, kdyby kolega zjištěné údaje více sumarizoval, statisticky podchytil a více přiblížil, což by poskytlo přesnější obraz nejen o obvyklých, ale i o nepravdivých činnostech, které zasáhly do každodenní rutiny četnické stanice v malém městě na jihu Čech. Údaje ve stylu „*nejčastější činnosti*“ či „*poměrně často*“ jsou nic neříkající, navíc v případě některých četnických činností (eskorta, pátrání aj.) chybí jakýkoli kvantifikační údaj. To celou analýzu pramene poněkud problematizuje – zejména v případě, že jedním z cílů bakalářské práce mělo být přiblížení venkovské kriminality na Borovansku (či Českobudějovicku), o níž se dozvídáme pouze ilustrativně prostřednictvím několika uvedených příkladů ze služebních knih, resp. nedatovaných a ani jinak blíže neurčených případů z paměti vrchního strážmistra Šrola. Nezodpovězeny tak zůstávají otázky po četnosti a charakteru trestných činů, úspěšnosti jejich řešení atd.

Součástí této kapitoly Smržova spisu je též krátký medailonek Václava Šrola, který ve dvacátých letech vedl borovanskou četnickou stanici, a ukázky čtyř případů (evidentně z dvacá-

tých let), které Šrol zachytil ve svých pamětech – Petr Smrž zde vycházel z knižního vydání pamětí (nikoli z faksimile uložené v českobudějovickém archivu), ovšem opět bez bližších údajů.

Z jazykového hlediska je práce napsána vcelku dobře, bez většího množství gramatických, stylistických či věcných chyb a neopravených překlepů (s. 11, 13, 16, 21, 25, 37, 50, 51, 68, 72, 86, 89, 90, 91 a 105). Významnější výhradu mám k aplikaci poznámkového aparátu, tj. neujasněné užívání *Tamtéž* (v rozsáhlé kapitole o československém četnictvu), resp. absenci odkazů z pramenů v případě popisu činnosti borovanských četníků a jejich komunikace s četnickými i jinými orgány a institucemi v poslední kapitole.

Výše uvedené skutečnosti se tak nemohou nepromítnout do celkového hodnocení bakalářského spisu kolegy Smrže. Závěrem svého posudku tudíž mohu konstatovat, že předložený spis Petra Smrže splňuje požadavky kladené na kvalifikační bakalářské práce, a proto jej doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k výše uvedeným připomínkám navrhuji její klasifikaci pouze stupněm **ještě velmi dobře minus**.

V Českých Budějovicích 7. 6. 2023

doc. PhDr. Miroslav Novotný, CSc.